

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้จัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความคิด ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่องาน โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์กับสังคมได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก มีความรู้ความเข้าใจประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 27)

กลุ่มสาระการเรียนรู้งานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกลุ่มสาระที่เน้นกระบวนการทำงานและการจัดการอย่างเป็นระบบ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ร่วมทั้งการสร้างพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมพลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่าเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว กลุ่มสาระการเรียนรู้งานอาชีพและเทคโนโลยีจึงกำหนดการเรียนรู้ที่ยึดกระบวนการจัดการและการแก้ปัญหา (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 11) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้งานอาชีพและเทคโนโลยีได้กำหนดสาระและขอบข่ายที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จำนวน 5 งาน คือ งานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

วิชาดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มวิชาการงานในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับงานประดิษฐ์ดอกไม้จากวัสดุต่าง ๆ เช่น กระดาษสา กระดาษย่น ผ้าออร์แกนซ่า ผ้าป๊อปปลิน ผ้าต่วน ตลอดจนวัสดุจากธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้ภายในบ้าน นำมาประดิษฐ์เพื่อให้ได้ดอกไม้ตามความต้องการของชุมชนหรือนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์และปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามกระบวนการการทำงานและ

สามารถนำความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการทำดอกไม้ประดิษฐ์ได้ในการเรียน

วิชาดอกไม้ประดิษฐ์ ครูผู้สอนต้องยึดนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ นักเรียนมีผลการเรียนที่ดี ปฏิบัติงาน ได้ถูกต้องตามกระบวนการทำงาน ปรับปรุงพัฒนาการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีคุณธรรมในการทำงานและสามารถรับผิดชอบและพึ่งตนเองได้ (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 94)

สภาพความเป็นจริงการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันยังคงยึดครูเป็นศูนย์กลาง จึงจำเป็นต้องพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (Child Centered) (สุวรรณ ทศพยอม, 2542, หน้า 52) งานวิจัยหลายเรื่องยืนยันว่าหลักสูตรและการสอนแบบเดิมการยึดเอาเนื้อหาวิชาเป็นหลักและยึดครูเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนไม่เห็นประโยชน์และความสำคัญของวิชาที่เรียน ยังขาดทักษะในการแก้ปัญหาไม่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและทันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่

การจัดกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้รูปแบบ เอส ที เอ ดี (Student Teams Achievement Division) เป็นรูปแบบหนึ่งที่ Slavin (1987) คิดขึ้น เพื่อการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลางและอ่อนในอัตราส่วนที่เท่ากัน ผู้เรียนในกลุ่มจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้สมาชิกในกลุ่มได้เกิดความเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น ผู้ที่เก่งจะต้องช่วยเหลือผู้ที่อ่อนเพื่อให้คะแนนกลุ่มดีขึ้น การเรียนแบบนี้จะต้องคำนึงถึงกลุ่มเป็นหลักตัวผู้เรียนจะไปถึงเป้าหมายได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มไปถึงเป้าหมายด้วย จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ เอส ที เอ ดี จะก่อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนมาก เพราะในการเรียนต้องร่วมมือกันปฏิบัติทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักรับผิดชอบร่วมกัน มีการปรับตัวด้านมนุษยสัมพันธ์และทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

การเรียนแบบร่วมมือหมายถึง วิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่มทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรรวมทั้งการเป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน คนที่เก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบทางการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่ต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม (วัฒนาพร ระจับทุกซ์, 2541, หน้า 38)

จากผลการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เลือกเรียนวิชาดอกไม้ประดิษฐ์ ในปีการศึกษาที่ผ่านมา พ.ศ. 2548 ปรากฏว่ามีผลการเรียนค่อนข้างต่ำ นักเรียนขาดการส่งงานตามที่ได้รับมอบหมาย ยังไม่ติดตามงานและไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่มีการวางแผนในการทำงานทำให้ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลงด้วย

ผู้ศึกษาในฐานะครูผู้สอนจึงคิดว่าจะนำกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ เอส ที เอ ดี มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาดอกไม้ประดิษฐ์ซึ่งนำไปช่วยปรับพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียน เพราะเป็นวิชาที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เน้นกระบวนการทำงานร่วมกัน และคิดว่าจะใช้กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือนำมาใช้สอนวิชาดอกไม้ประดิษฐ์ และผลที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ยังจะได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือในวิชาดอกไม้ประดิษฐ์
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ เอส ที เอ ดี ในวิชาดอกไม้ประดิษฐ์

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการสอนแบบร่วมมือในวิชาดอกไม้ประดิษฐ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง จำนวน 30 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาคือ เนื้อหาการเรียนในวิชาดอกไม้ประดิษฐ์ ตามหลักสูตรสาระการงานอาชีพ พุทธศักราช 2544 ในหัวข้อดังนี้

- การประดิษฐ์ดอกไม้เพื่อเลียนแบบธรรมชาติ
- การเลือกใช้และการบำรุงรักษาอุปกรณ์ เครื่องมือ
- การรีดกลีบดอกไม้ การผสมสี การข้อมยेलลี่
- วิธีการทำเกสรดอกไม้จากแป้งต่าง ๆ เช่น แป้งข้าวโพด แป้งข้าวเหนียว

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ เอส ที เอ ดี หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2-3 คน และอ่อน 1 คน นักเรียนในกลุ่มจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานบรรลุตามจุดมุ่งหมาย และมีประสิทธิภาพ และให้แต่ละคนตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่มเป็นหลัก

วิชาดอกไม้ประดิษฐ์ หมายถึง วิชาที่สอนการนำวัสดุต่าง ๆ เช่น กระดาษสา กระดาษย่น หน้าเดียว กระดาษย่นสองหน้า ฝ้ายออร์แกนซ่า ตลอดจนวัสดุในท้องถิ่นที่มีในชุมชน นำมาทำเป็น ดอกไม้ประดิษฐ์ ซึ่งเป็นวิชาในหลักสูตรสาระการเรียนรู้แกนกลาง พุทธศักราช 2544 รหัสประจำวิชาคือ ง 30247

ครู หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนวิชาดอกไม้ประดิษฐ์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน แจ่มวิทยา อำเภอแจ่มห่ม จังหวัดลำปาง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้รูปแบบ เอส ที เอ ดี ในการสอนวิชาดอกไม้ประดิษฐ์
2. ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนของครู สำหรับการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือในวิชาอื่น ๆ ได้